

Cultura

ARQUITECTURA

La Barcelona dels Pritzker

Les obres d'arquitectes com Meier, Siza, Moneo, Foster i els RCR dialoguen amb el teixit de la ciutat

ANTONI RIBAS TUR
BARCELONA

“Històricament, Barcelona l’han fet arquitectes barcelonins. Les grans apostes urbanes s’han fet des d’aquí, per bé i per mal”, afirma l’arquitecte Jaume Prat. “Tot i que el Pla Macià és de Le Corbusier, el va desenvolupar amb arquitectes locals –afegeix–; el planejament de la Vila Olímpica sorgeix del despatx d’Oriol Bohigas, i el Fòrum també està fet aquí, malgrat que hi ha intervencions d’arquitectes estrangers”. A més de l’impacte d’aquestes transformacions, a Barcelona han deixat el seu segell onze despatxos guardonats amb el premi Pritzker, el Nobel dels arquitectes, com els de Richard Meier, I.M. Pei, Frank O. Gehry, Álvaro Siza, Norman Foster, Herzog & de Meuron, Toyo Ito, Jean Nouvel i Richard Rogers. Fins a l’última edició del guardó, el més pròxim era Rafael Moneo. Des de dimecres, RCR són els primers catalans que l’aconsegueixen. “De molts d’ells destacaria la gran professionalitat –apunta Prat–, i que tenen una capacitat de fer recerca i desenvolupament brutals. Treballen en una doble via: tenen la visió de l’autor, que fa que els seus edificis puguin tenir un caràcter icònic, i també tenen al darrere empreses potents que fan que els edificis funcionin i siguin rendibles”.

Els primers d’aquests arquitectes que van desembarcar a Barcelona –Meier, Gehry i Álvaro Siza– ho van fer arran de la gran transformació que la ciutat va experimentar amb els Jocs Olímpics. I els suïssos Herzog & de Meuron van arribar amb un altre canvi de fesomia de la ciutat, el Fòrum de les Cultures. Amb aquests noms Barcelona ha potenciat el seu prestigi en el mapa global de l’arquitectura, però aquest fenomen també ha rebut crítiques i sovint s’ha dit que Barcelona no té les obres més reeixides d’aquests arquitectes. “Existeix la idea subjacent de voler fer de la ciutat un àlbum de cromos, però a Barcelona no ha passat tant com a Nova York i Londres. En canvi, Berlín va fer l’aposta contrària: molts dels bons edificis que hi ha són d’arquitectes estrangers. Aquí no ha passat això”, diu Prat. En aquest sentit, l’aportació d’aquests professionals està em-

Exigents
“Tenen una capacitat de recerca brutal”, afirma Jaume Prat

Demanda
“Hem de reivindicar molt l’estació de Sants, dels RCR”, diu Roger Subirà

marcada per l’arquitectura catalana recent. “El gran èxit de Barcelona és l’espai públic. I també ha tingut la sort de tenir un nivell arquitectònic mitjà molt acceptable”, afirma Roger Subirà, arquitecte i director de l’últim congrés d’arquitectura del Col·legi d’Arquitectes de Catalunya. “A diferència de ciutats com Londres i Berlín –diu Subirà–, la nostra postmodernitat ha sigut més una manera de fer que no una sèrie d’estils molt personals”.

La importància de l’urbanisme

“Els edificis no estan mai sols”, afirma la directora de la Fundació Mies van der Rohe, Anna Ramos. “A alguns dels edificis d’arquitectes premiats amb el Pritzker se’ls ha demanat tensionar l’espai i convertir-se en un punt d’atracció, i ho han aconseguit”, subratlla. En aquest sentit, el teixit urbà és cabdal i com ha evolucionat també ha marcat el caràcter de les obres. “Quan tens una ciutat la conformació de la qual té prou força, com és el cas de l’Eixample i dels diferents barris de Barcelona, els edificis nous tenen unes condicions que han de respectar, i aleshores no desentonen”, explica l’arquitecta i professora de l’ETSAB Zaida Muxí. Per això, marca un punt d’inflexió a la ciutat amb el desenvolupament del districte 22@, la zona de Diagonal Mar i, a l’Hospitalet de Llobregat, la urbanització de la plaça Europa. “En les zones que es van voler més lliures i més globals, crec que l’espifien gairebé tots aquests arquitectes. Es va voler desfer la cotilla de l’Eixample i l’urbanisme es va afeblir. A l’Eixample pots tenir una obra de Gaudí en una cantonada, i no passa res. En canvi, en aquestes zones els edificis ja no formen un conjunt i s’acaben convertint en un poti-poti”, subratlla.

Encara hi podria haver hagut més Pritzkers a Barcelona si no s’haguessin quedat al calaix dos projectes de la desapareguda Zaha Hadid: la Torre Espiral i la plaça de les Arts. I tampoc no es va construir una torre de Gehry a la Sagrera. En canvi, a Santa Coloma de Gramenet Eduardo Souto de Moura sí que va aixecar el complex La Pallaresa. “Un edifici que hauríem de reivindicar molt és l’estació de Sants, dels RCR. És el gran projecte d’aquests arquitectes que Barcelona es mereix tenir”, conclou Roger Subirà.

JULIA RODRIGUEZ

L'AUDITORI

RUTH MARIOT

PERE TORDERA

PERE TORDERA

MANOL

HOMENATGE A LES BRIGADES INTERNACIONALS

Els Cinemes Girona acullen demà l'homenatge amb motiu dels 80 anys de les Brigades Internacionals. S'hi interpretaran cançons del musical *Goodbye Barcelona* i hi participarà l'historiador Josep Maria Solé i Sabaté.

UN HOTEL DECORAT PER BANKSY

Banksy ha decorat amb grafitis l'Hotel The Walled Off de Betlem, a la Cisjordània ocupada, les habitacions del qual tenen "les pitjors vistes del món" al mur de separació construït per Israel. Obre dissabte que ve.

XAVIER BERTRAL

FRANCESC MELCION

ALBERTO ESTÉVEZ

FRANCESC MELCION

MANOLO GARCIA

Els arquitectes d'elit que han deixat la seva empremta a la ciutat

01. Richard Meier

MACBA (1995)

La joia de la corona del pla urbanístic anomenat Del Liceu al Seminari. La construcció d'un edifici blanc que beu de Le Corbusier i dels pioners de l'arquitectura moderna al cor del Barri Xino va tenir gairebé més impacte que les qualitats del mateix edifici. És una de les primeres grans obres d'un arquitecte estrella a Barcelona.

02. Frank O. Gehry

EL PEIX DE LA VILA OLÍMPICA (1992)

L'autor del Guggenheim de Bilbao també ha bolcat en els seus edificis la seva fascinació pels peixos, com es pot observar en aquesta pèrgola monumental de 56 metres de llargada i 35 d'alçària ubicada a la vora de l'Hotel Arts. Havia de ser transitable.

03. Álvaro Siza

CENTRE METEOROLÒGIC (1992)

El pla de la Vila Olímpica preveia que l'edifici fos cúbic, però l'arquitecte va voler fer un cilindre. "Aquest fet millora molt la seva condició urbana", diu Jaume Prat. Tot i que no ha tornat a construir a Barcelona, Siza ha realitzat altres treballs a prop, com el Teatre-Auditori de Llinars del Vallès i les piscines del Parc Esportiu de Cornellà de Llobregat.

04. Rafael Moneo

L'AUDITORI (1999)

A Barcelona hi ha obres d'aquest arquitecte de totes les mides, des de l'interiorisme de la galeria Joan Gaspar, dels anys 70, fins a dues grans obres com L'Auditori -que dialoga amb l'entorn a través del formigó i l'acer *corten*- i l'Illa Diagonal, creada a quatre mans amb el desaparegut Manuel de Solà-Morales. També destaca per la capacitat de fer ciutat.

05. Ieoh Ming Pei

WORLD TRADE CENTER (1999)

Les quatre torres que formen el complex evocuen la forma d'un vaixell i formen part del procés de regeneració del port que va arrencar a mitjans dels anys 80.

06. Norman Foster

TORRE DE TELECOMUNICACIONS DE COLLSEROLA (1992)

A més de ser una de les icones de la Barcelona olímpica, és l'edifici més alt de Barcelona: fa 288 metres, més de 100 per sobre de la Sagrada Família quan estigui finalitzada. És fruit de la voluntat de l'Ajuntament de Barcelona d'evitar la proliferació de

les antenes de telecomunicacions necessàries per als Jocs Olímpics concentrant-les en una sola torre.

07. Herzog & de Meuron

EDIFICI FÒRUM (2004)

L'afany experimental d'aquest duet d'arquitectes suïssos no deixa indiferent a ningú. Del triangle que avui és el Museu Blau se'n van haver de reparar revestiments de l'interior i també se'n va criticar el cost. Malgrat tot, també juga un paper urbanístic estratègic: "Està traçat segons les alineacions lògiques de l'entorn. I com que s'aixeca i la ciutat li passa per sota, dota aquella àrea d'una condició urbana brutal i millora tot el que hi ha al seu voltant", diu Prat.

08. RCR

BIBLIOTECA JOAN OLIVER (2007)

Els últims premis Pritzker també se saben adaptar a un context tan dens com l'Eixample i treure suc a un projecte que inclou diversos usos: la Biblioteca Joan Oliver, un centre per a la tercera edat i el pati d'interior d'illa. També han dissenyat l'interiorisme del restaurant Enigma, d'Albert Adrià.

09. Jean Nouvel

TORRE AGBAR (2005)

La comparació de l'edifici amb la Sagrada Família va aixecar polseguera. Malgrat tot, Nouvel va dissenyar un gratacel amb tanta entitat que fins i tot ha mantingut el nom a nivell popular després de canviar de propietaris. A més, Jean Nouvel és un dels arquitectes internacionals amb més obra a Barcelona: també són seus la Fàbrica Moritz, el Parc del Centre del Poblenou i, a l'Hospitalet, l'Hotel Catalonia Fira.

10. Toyo Ito

HOTEL PORTA FIRA (2010)

Aquest arquitecte ha llegit el context barceloní a través d'un col·lega local que el fascina: Antoni Gaudí. La seva empremta és evident al recinte de la Fira, a l'Hotel Porta Fira i a la façana de l'edifici Suites Avenue, al passeig de Gràcia.

11. Richard Rogers

CENTRE COMERCIAL ARENAS (2011)

La conversió de l'antiga plaça de toros de Les Arenes en un centre comercial arrenca amb una solució agosarada: convertir la façana en una pell sostinguda per una corona metàl·lica. Les obres van patir problemes financers i les van acabar el despatx Alonso Balaguer. Meier també és l'autor de l'Hotel Hesperia Tower, a l'Hospitalet.